

njegov zahtevek zavržen, pravico pritožbe na ministra vojske in mornarice, in sicer v roku 15 dni po objavi odločbe. Pritožbo se odda v odrejenem roku neposredno starešini, ki je izdal izpodbijano odločbo, ali priporočeno preko pošte, ali pa oblast, ki je odločbo oškodovancu objavila. Rešitev ministra vojske in mornarice je izvršljiva. Ako se odškodnina ne prizna v zahtevani višini ali ako se sploh ne prizna, mora starešina na prvi stopnji in minister napotiti oškodovanca s presežkom zahtevka, odnosno s celim zahtevkom na redni civilni spor (na sodišče). — Izplačilo prisojene odškodnine po navedenem predpisu se vrši po odredbah pravilnika o računovodno-blagajniški službi v vojski in mornarici in v mejah proračuna. Ako se ugotovi, da je obveznik privedel in prijavil tuje živinče ali prenosno sredstvo kot svoje, ne dobi nikake odškodnine. Škoda radi onesposobljenja ali upropaščenja živine in prenosnih sredstev ocenjuje komisija, sestavljena iz treh častnikov ali vojaških uradnikov, katera ugotovi tudi vzrok upropaščenja, odnosno stopnjo onesposobljenja ali poškodovanja. — Prijavo za povračilo škode, prizadejane na zasebnih imetjih, je predložiti pristojni občini ali starešini vojaške edinice, katera je škoda prizadejala, ali kakemu višjemu starešini do poveljnika divizijske oblasti, a mora se predložiti takoj, najdalje pa v roku dveh dni po odhodu edinice, katera je škodo prizadejala, iz tistega kraja (občine). Prijava se poda pismeno ali ustno na zapisnik, katerega sestavi občinski uslužbenec, odnosno starešina. Prijave, ki niso pravočasno predložene, zavrne starešina, ki je pristojen za odreditev cenilne komisije, ter napoti prijavitelja, da se s svojim zahtevkom obrne na redno civilno sodišče. Prijavo zamore predložiti lastnik ali zakupnik sam, ali po pooblaščenem ali zakonitem zastopniku, če pa je odsoten ali zadržan, pa prijavo lahko napravi kak član rodbine ali občina. Starešina, ki prijavo sprejme, mora donosilcu izdati potrdilo o dnevu prijema. — Komisijo za ocenjevanje škode na zasebnem imetju tvorita dva častnika ali vojaška uradnika, tretjega člana pa odredi občinska oblast kraja, kjer je škoda nastala, iz vrst svojih predstavnikov. Komisija se sestane na licu mesta ter po možnosti v prisotnosti oškodovanca ali podpisnika prijave izvrši potrebni pregled radi ugotovitve velikosti škode. Istočasno poizveduje, ali je škoda nastala kot posledica potrebe službe ali je bila povzročena radi malomarnosti, in čigavi. Ako kak član komisije ne soglaša z mnenjem ostalih dveh, ima pravico, da to pristavi svojemu podpisu in mora svoje oddvojeno mišljenje obrazložiti na koncu zapisnika.

Zahtevki ponesrečenega hlapca, Krivda (hudobni namen, malomarnost) ali slučaj. Z. F. Imeli ste hlapca, ki se je že v devetem dnevu službe pri Vas ponesrečil; plačali ste že stroške bolniške oskrbe in odvetnika, sedaj pa zahteva od Vas še vzdrževalnino za 12 mesecev, in sicer plačo ter denarni nadomestek za hrano in stanovanje ter trdi, da je bil pri Vas zaposlen 17 dni. — Merodajno je vprašanje, kako je prišlo do tega, da se je hlapec ponesrečil, ali radi nesrečnega slučaja, ali po svoji lastni krivdi, ali pa morda po Vaši krivdi — in kaka je bila stopnja krivde. Kot krivdo označujemo hudobni namen ali malomarnost. Hudobni namen je podan, ako kdo škodo, odnosno poškodbo povzroči vedoma in hotoma, to se pravi, da je škodljivo posledico dejanja ali opustitve predvideval, a je v zvezi temu dejanje ali opustitev hotel. Malomarnost pa je podana, kadar se pusti v nemar potrebno skrbnost, namreč tisto stopnjo marljivosti in pazljivosti, kakršno je moči uporabiti ob navadnih zmnožnostih. Stopnja malomarnosti je lahko prav različna; zakon razlikuje očividno ali težko malomarnost in lahko malomarnost. Lahka malomarnost je navaden spregled ali napaka, ki se o priliki lahko pripeti tudi tistemu, kateri sicer ne opušča potrebne skrbnosti. Težka malomarnost pa je nenavadno in radi tega očividno puščanje v nemar potrebne skrbnosti; gre za spreglede ali napake, ki se z ozirom na svojo težo ali pogostnost pojavljajo le pri posebno malomarnih ali lahko-mišljenih ljudeh. — Ako se je hlapec poškodoval namenoma ali ponesrečil po svoji lastni očividni malomarnosti, ni upravičen do nikakih zahtevkov zoper Vas. Enako nimate nikakih obvez, ako se je hlapec ponesrečil po svoji lastni, čeprav lahki malomarnosti, ako je bilo službovanje sklenjeno le za dobočasne potrebe in še ni trajalo en mesec, ali pa, ako je bilo sklenjeno sicer za drugače določeno ali nedoločeno dobo, a še ni trajalo 14 dni. Ako pa je službeno razmerje trajalo že štirinajst dni in ni bilo sklenjeno le za dobočasne potrebe in se hlapec ni ponesrečil ne namenoma, ne iz očividne malomarnosti, pač

pa iz lastne lahke malomarnosti, ali radi nesrečnega naključja, mu morate dati poleg denarnih prejemkov potrebno oskrbo in zdravniško zdravljenje in potrebna zdravila do štirinajstih dni. Izdatki v gotovini za zdravljenje in nabavo potrebnih zdravil, kakor stroški za negovanje v bolnišnici ali pri drugih ljudeh se smejo zaračunati na hlapčeve denarne prejeme, pripadajoče za čas obolenja. — V slučaju, da je bil hlapec podvržen obveznemu zavarovanju za slučaj nezgode ali bolezni, pa ste morda opustili pravočasno prijavitelja pri OUZD, ga lahko Vi, ali pa se hlapec sam naknadno prijavi pri OUZD ter bo dobil od slednjega vse potrebno zdravniško pomoč, hranarino in eventualno rento, kakor je to predpisano v zakonu o zavarovanju delavcev. OUZD pa bo najbrž zahteval povračilo od Vas. — Drugačna pa je stvar, ako se je hlapec ponesrečil radi Vaše krivde, pa bodisi da je šlo za kako dejanje ali le opustitev, ki bi jo bilo po gornji razlagi označiti le za lahko malomarnost. V tem primeru bi morali Vi — ne glede na to, koliko časa je bil hlapec pri Vas uslužben — plačati stroške poškodovančevega zdravljenja, povrniti mu izgubljeni ali tudi bodoči zaslužek, ako postane nezmožen (popolnoma ali deloma) za pridobivanje in mu vrh tega na zahtevo plačati preiskanim okolnostim primerno bolestinno. Ako hlapec opravi službo pastirja in dobiva za to hrano in stanovanje, ne bi bil v nobenem primeru upravičen zahtevati od Vas denarni nadomestek za stanovanje in hrano — vsaj ne, dokler je zaposlen kot pastir — marveč kvečjemu ono plačo v denarju, katero je prej dobival kot hlapec in je sedaj kot pastir ne dobiva. Podpora, katero dobiva hlapec od občine, bi se smelo odbiti od manjkajoče plače v denarju, ako mu jo občina daje le radi tega, ker kot pastir premalo zasluži.

Stroški, nastali po 20. aprilu 1932. S. S. Vprašate, kdo trpi stroške, nastale po 20. aprilu 1932. — Ako gre za dolg, glede katerega pritičejo dolžniku olajšave po uredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov, tedaj dolžnik ni dolžan povrniti upniku stroškov postopka po zakonu o izvršbi in zavarovanju, pa tudi ne pravnih stroškov. Vendar velja glede pravnih stroškov slednja izjema: dolžnik je dolžan povrniti upniku pravočasno prisojene sodne stroške iz pravde o obstoju, višini ali značaju kmetijskega dolga, ki so nastali v

času od dne 20. aprila 1932 do 25. septembra 1936. Znesek teh stroškov se pristiže k glavnici. Če ni dal kmet (dolžnik) s svojim postopkom povoda za tožbo in je tožbeni zahtevek takoj na prvem naroku priznal, ni dolžan povrniti upniku stroškov omenjenih pravnih.

Višina obresti zaščitenih in nezaščitenih terjatev. Ista. Vprašate, koliko obresti ste upravičeni zahtevati od terjatve, glede katere pritiče dolžniku zaščita, odnosno olajšave po uredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov, in koliko od terjatve, glede katere dolžniku zaščita ne pritiče. — Ako pritičejo dolžniku baš omenjene olajšave, je dolžan plačati za čas do 23. novembra 1933 dogovorjene šestodstotne obresti, od 24. novembra 1933 do 26. septembra 1936 le enodstotne obresti, od 27. septembra 1936 naprej pa triodstotne obresti. To velja tudi v primeru, ko imate za svojo terjatev vključeno zastavno pravico hkratu za šestodstotne obresti. — Ako dolžniku olajšave ne pritičejo, mora plačati dogovorjene, šestodstotne obresti za ves čas — v kolikor niso že zastarane. Opozarjamo Vas še na sledeče:

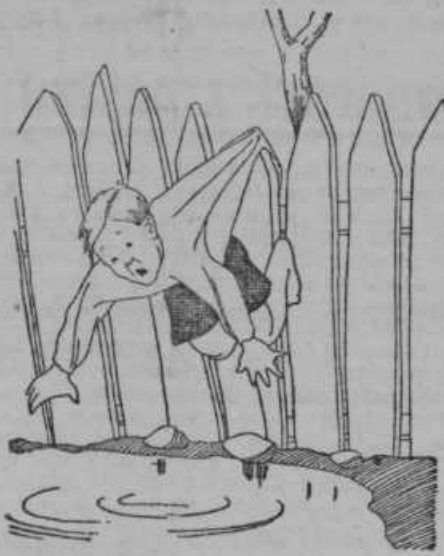
Izterjava zaščitenih terjatev. V kolikor uživa dolžnik glede kakerega dolga zaščito (v Vašem primeru glede posojila v znesku 5000 din gotovo), Vam ga ni dolžan preje vrniti, preden mu niste izročili nove zadolžnice skladno s predpisi uredbe o likvidaciji kmetijskih dolgov. Šele po izvršeni zamenjavi dolžniških listin zapade v plačilo prva anuiteta, in sicer šele s prihodnjim 1. novembrom, to je 1. novembra 1939. Ako pa ste postopek za zamenjo dolžniške listine z novo obveznico sprožili pred 2. marcem 1939, tedaj Vam je dolžnik dolžan plačati anuitete, zapadle v plačilo 1. novembra 1936, 1937 in 1938. Ako dolžnik v zvezi zapadlosti ne plača cele anuitete, ga morate s priporočenim dopisom pozvati, da v 15 dneh plača zapadlo, odnosno zapadle anuitete, oziroma ostanek; če tega v 15 dneh ne stori, imate pravico iztožiti vse (torej eventualno 12, ako doslej še nobene ni plačal) anuitete. Razen obresti se znižata tudi glavnica, in sicer na polovico. Ako bi se Vam posrečilo dokazati, da je kmet-dolžnik v boljšem gnotnem položaju nego Vi, tedaj bi se dolžnik ne mogel okoristiti z olajšavami po uredbi. Predlog na ugotovitev boljšega gnotnega položaja stavite lahko sami brez odvetnika, in sicer pri nespornem sodniku.

Našim malčkom

Poldekove žalostne dogodivščine

Do naše vasi ni daleč. Vrh zvonika zagledaš takoj, ko prekoračiš kolovoz čez klanec, vasi same pa ne vidiš, dokler ne prideš skozi visoke plotove, ki so narejeni zaradi kurjereje, praščereje in drugih rej, med katere spada tudi rod samosrajčnikov.

Nekoč se je okrog enega izmed plotov obiral Kramarjev Poldek. Ker je bil radoveden, kaj je na drugi strani plotu, je splezal nanj. Poldekova radovednost je imela usodne posledice. Na drugi strani plotu je bila mlakuža. Poldek je na plotu zgubil ravnotežje. Zazibal se je in sum-

ljivo nagnil na drugo stran. Padca ga je rešila srajca, ki se je zadržila na kol.

Položaj je bil kritičen. Srajca se je trgala in fant se je z nosom počasi bližal blatni vodi. Neprijetne kopeli ga je rešila mati, ki je slišala obupno vpitje in je prišla pogledat, kaj se je primerilo njenemu nadebudnemu sinčku. Zgodbe za Poldeka še ni bilo konec. Dasi mati ni bila šivilja, mu je vendar z leskovko dobro zašila srajco.

Mati se ni znesla samo nad Poldekom. Ko je nekoliko prišla do sape, je hitela k sosedovim vratom. Sosedu je za dober dan naštel nekaj domačih pozdravov. Sosedu ji je spoštljivo odzdravljala z enakimi pozdravi. Nato sta prešli na pravi pogovor. »Ti Martinovka,« je začela Kramarica. »Samo tvoj paglavec je kriv, da si je moj Poldek raztrgal srajco in bi skoraj utonil v mlakuži. Samo tvoj lazi čez plotove. Moj se vsega slabega nauči od njega.«

»Seveda, moj Miha, ki že osem let hodi v šolo, se bo družil s tvojim dojenčkom! Ta je lepa! Pod koš ga zapri, kakor sem jaz delala, ko je bil še majhen. Ne bo se ti zadušil, ne boj se!«

»Glej, glej,« je odvrnila sosedu, »to je pa res pametna misel. Mojega starega očeta oče je bil v mladosti tak nepridiprav, da ga je mati zapirala pod sod, ker ji je vedno uhajal... Prav imaš! Pod koš ga bom devala, ko bom pri delu. Tako se mu ne bo moglo zgoditi nič hudega.«

Sosedu sta se nato razšli. Spet sta si bili dobri.

(Dalje sledi)